

CASTELL DE BELLAGUARDA

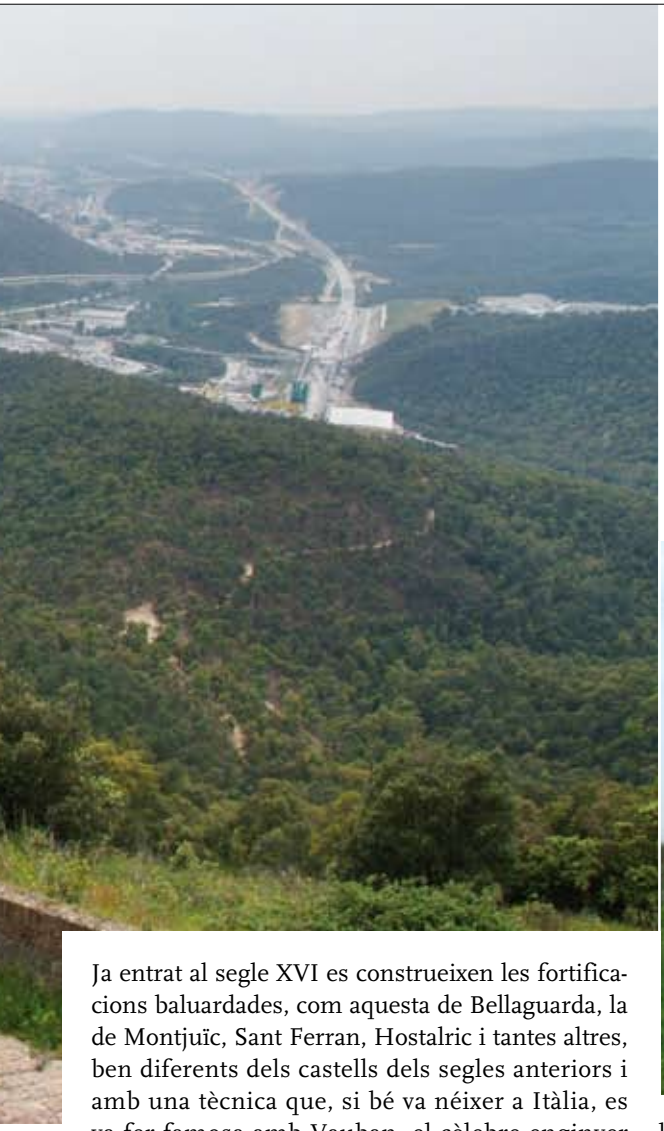
Guardià de la frontera

Els temibles projectils de ferro van substituir els de pedra. Calien, per tant, emplaçaments diferents per encabir els nous canons: així van néixer les fortaleses modernes.

CONTRÀRIAMENT AL QUE ES DIU, els castells feudals no van desaparèixer amb l'arribada de la pólvora i el desenvolupament de l'artilleria, sinó que van conviure amb aquests nous invents durant molts anys. Això sí, es van haver de situar els canons entre els merlets i es van obrir canoneres baixes als murs. La seva decadència definitiva va arribar cap a la segona meitat del segle XV, amb la invenció del projectil esfèric de ferro colat que, a diferència del de pedra, no s'esmicolava contra els murs sinó que aconseguia trencar la muralla. La mateixa evolució dels canons va fer del tot necessària la construcció de les fortaleses modernes.

'Le fort de Bellegarde'

Aquest és el nom que rep en francès aquesta fortalesa, situada al coll de Panissars, que separa el Vallespir de l'Alt Empordà, dins el municipi del Pertús (Vallespir), i que es va entregar a França en el Tractat dels Pirineus, un cop acabada la guerra dels Trenta Anys.

SORTIM *RESTAURANT I ALLOTJAMENT*

Restaurant El Regente

S'hi fa cuina internacional, amb plats senzills com ara pizzes i creps, i també plats francesos i espanyols. S'hi menja a la carta per uns 15 €.

Avenue de France, 66
El Pertús
Tel. (00 33 4) 68 83 62 75

Hotel Chez Grand Mere

Situat just a l'entrada del Pertús. Té molt bones vistes. Les habitacions dobles costen a partir de 34 €.

Rue de la Redoute, 5
El Pertús
Tel. (00 33 4) 68 83 60 96

Ja entrat al segle XVI es construeixen les fortificacions baluardades, com aquesta de Bellaguarda, la de Montjuïc, Sant Ferran, Hostalric i tantes altres, ben diferents dels castells dels segles anteriors i amb una tècnica que, si bé va néixer a Itàlia, es va fer famosa amb Vauban, el cèlebre enginyer militar de Lluís XIV de França. Aquestes fortaleses són, en bona part, conseqüència dels grans fets polítics i militars que van donar pas a la creació dels estats europeus que coneixem avui.

Amb el trasllat de la frontera de les monarquies francesa i espanyola gairebé uns cent quilòmetres al sud (pels acords del Tractat dels Pirineus), el castell de Bellaguarda es va convertir en el vigilant d'un important pas fronterer entre dos grans estats. Va quedar situat en terreny francès, però gairebé assentat a sobre mateix de la línia divisòria.

SORTIM *COM S'HI ARRIBA*

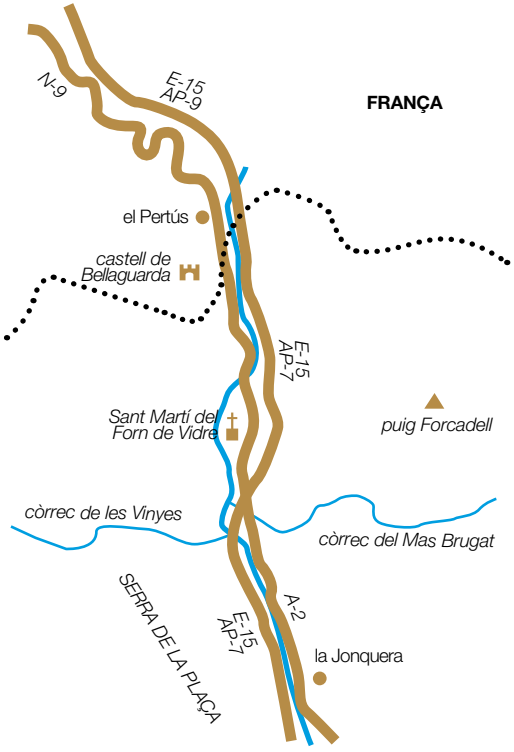
Agafeu l'autopista AP-7 (Girona-França) i, una mica abans d'arribar a la Jonquera, continueu per la N-II. Aviat entrareu en territori francès. Per la N9 (avinguda de França) arribareu en menys de mig quilòmetre al Pertús. Entreu pel carrer principal de la població i, una vegada passat l'Ajuntament, gireu a mà esquerra i pugeu amunt fins al castell.

Just al límit

Si us fixeu en la línia de punts negres, observareu que la fortalesa era just al límit fronterer. Aquest n'era el principal mèrit.

Visita al fort

El lloc de la fortalesa actual ja l'havia ocupat un castell més antic construït el segle XIII. La nova edificació en va heretar la situació privilegiada de domini i va adaptar-hi les tècniques més modernes de l'època per a la funció fronterera.

Quan us acosteu al castell, us rebrà el recinte inexpugnable protegit per un immens fossat excavat a la roca, i la primera muralla amb cinc baluards: el de Panissars, d'Espanya, del Precipici, del Pertús i de Sant Andreu. Entre aquests dos últims hi ha l'accés principal per on entrareu –la gran porta de França– protegida pel pont llevadís situat a una altura consi-

derable sobre el fossat. Com a bon castell fronterer també té la porta d'Espanya, que està situada –i protegida amb el corresponent pont llevadís– entre el baluard d'Espanya i el del Precipici.

La visita al recinte, a més de descobrir-vos els diferents espais amb els seus usos, us endinsarà en el vocabulari específic d'aquest tipus de construccions. I així, entre molts d'altres, coneixereu sobre el terreny què són els hornabecs, les contraguàrdies, els revellins, la gola del revellí... i els baluards i semibaluards de defensa.

Guerra i pau

Belleguarda va ser una dels indrets més forts de l'exèrcit francès al Pirineu i, amb una guarnició de 1.200 homes, 150 cavalls i una artilleria potent, es va convertir en escenari d'episodis destacables.

Entre molts d'altres esdeveniments destaca, al començament de la Guerra Gran (1793), la conquesta del castell per l'exèrcit del general Antoni Ricardos, durant la invasió al Rosselló. La situació va durar fins al 17 de setembre del 1794, després de 134 dies de setge, dia en què el marquès de Vallesantoro el va lliurar a les forces republicanes franceses de Dugommier.

Actiu en temps de guerra i també en temps de pau, l'any 1967 es va declarar Monument Històric i el 1972 el municipi del Pertús el va adquirir i el va obrir al públic i a les manifestacions culturals.

Des de llavors, s'hi fan tot tipus d'actuacions. Una de les més rellevants va ser la del concert de Lluís Llach el 23 de setembre de l'any passat durant la commemoració del trentè aniversari de la Bressola, entitat que escolaritza més de sis-cents alumnes que estudien en català a la Catalunya Nord. ■

Per saber-ne més

Ajuntament del Pertús: Tel. (00 33) 468 836 015

sortim DE CONCURS

CAMÍ FRONTERER

El coll de Panissars va ser durant molts anys el camí principal entre dues ciutats, una de catalana i una que avui és francesa. Quines ciutats són? Envieu les respostes a **castells@castellscatalunya.com**, indicant el vostre nom. Els encertants rebreu un **2x1** per la visita guiada a un castell de la *Ruta Castells de Lleida: un viatge al passat* (Montsonís, Montclar, Pallargues, Florejacs, Vicfred, Mur i Arbeca). **Solució del concurs anterior:** El tipus de muralla perpendicular com la que hi ha al castell de Siurana, rep el nom de *cuirassa*.